

Khutba Khulasa 19-04-2024 **ഖുത്ബ സംഗ്രഹം**

സയ്യിദുനാ ഹദ്ദറത് അമീറുൽ മുഅ്മിനീൻ ഖലീഫത്തുൽ മസീഹ് അൽഖാമിസ് അയ്യൂഹുല്ലാഹ് യു.കെ ഇസ്ലാമാബാദിലെ മുബാറക് മോസ്കിൽ നിർവഹിച്ച ജുമുഅ ഖുത്ബയുടെ സംഗ്രഹം

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. أَمَّا بَعْدُ

فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١﴾ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٢﴾ مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٤﴾

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٥﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ﴿٦﴾ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

തശഹ്ഹുദ്ദും തഅവ്വുദ്ദും സൂറ ഫാത്തിഹയും ഓതിയതിന് ശേഷം ഹുസൂർ തിരുമനസ്സ് അയ്യൂഹുല്ലാഹ് പറഞ്ഞു:

ഉഹൂദ് യുദ്ധവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കുറെക്കൂടി സംഭവങ്ങൾ കേൾപ്പിക്കാം. അതിൽനിന്ന് തിരുനബി(സ)ന്റെ ചരിത്രത്തിലെ മനോഹരമായ വശങ്ങളും മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയുന്നുണ്ട്.

ഹദ്ദറത് ജാബിർ ബിൻ അബ്ദുല്ലാഹ് നിവേദനം ചെയ്യുന്നു. ഹദ്ദറത് അബ്ദുല്ലാഹ് ബിൻ അംദ് മരണപ്പെട്ട വേളയിൽ അദ്ദേഹത്തിന് കടമുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ നബി(സ)നോട് കടം നൽകിയ ആളുകളോട് അതിൽ അൽപം വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്യുന്നതിന് അവരെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കുന്നതിനു സഹായം തേടി. നബി(സ) അവരോട് അതേപ്പറ്റി ആഗ്രഹം പ്രകടിപ്പിച്ചെങ്കിലും പക്ഷെ കടം കൊടുത്തവർ വിട്ടുവീഴ്ചക്ക് തയ്യാറായില്ല. അപ്പോൾ നബി(സ) പറഞ്ഞു: നിങ്ങൾ പോയി നിങ്ങളുടെ ഈന്തപ്പഴങ്ങളുടെ വ്യത്യസ്ത ഇനങ്ങളെ വേറെ വേറെ തന്നെ വെക്കുക. അതിനു ശേഷം എന്നെ അറിയിക്കുക. തുടർന്ന് ഞാൻ അങ്ങനെ തന്നെ ചെയ്ത ശേഷം നബി(സ)ന്റെ അടുക്കലേക്ക് ആളെ അയച്ചു. നബി(സ) വന്ന് ഈന്തപ്പഴക്കൂട്ടങ്ങൾക്കിടയിൽ ഇരുന്നു. എന്നിട്ടു പറഞ്ഞു: അവർക്ക് അളന്നു കൊടുക്കൂ. അങ്ങനെ ഞാൻ അവർക്ക് അവകാശപ്പെട്ടത് അളന്നു കൊടുത്തു. പിന്നെയും എന്റെ ഈന്തപ്പഴം ബാക്കിയായിരുന്നു. അവയിൽ അൽപം പോലും കുറവു വന്നിട്ടില്ല എന്ന് തോന്നിയിരുന്നു.

ഹദ്ദറത് മുആദിന്റെ വൃദ്ധയും കണ്ണിന് മങ്ങലുമുള്ള മാതാവിനെ പറ്റി നേരത്തെ പരാമർശിച്ചതാണ്. അവർ നബി(സ)നോടുള്ള സ്നേഹം കാരണം മദീനക്ക് പുറത്തേക്ക് വന്നതായിരുന്നു. കഴിഞ്ഞ ഖുത്ബയിൽ അതിന്റെ വിശദീകരണം പറഞ്ഞിരുന്നു. നബി(സ) വൃദ്ധയെ കണ്ടപ്പോൾ തന്റെ സവാരിയെ നിർത്തി അവരുടെ മകന്റെ ശഹാദത്തിൽ അനുശോചനം

അറിയിച്ചു. ഈ സംഭവങ്ങളിൽ നബി(സ) പ്രയാസം അനുഭവിക്കുന്നവരോട് ഉണ്ടായിരുന്ന സഹാനുഭൂതി എത്രമാത്രമായിരുന്നുവെന്ന് നോക്കൂവിൻ. തുടർന്ന് നബി(സ) ആ വൃദ്ധയോട് പറഞ്ഞു: നിങ്ങൾക്ക് സുവാർത്തയായിരിക്കട്ടെ, യുദ്ധത്തിൽ അടുത്ത ബന്ധുക്കൾ ശഹീദാക്കപ്പെട്ട സഹോദരിമാർക്കും സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കുക, ഇന്ന് നമ്മുടെ ശഹീദാക്കപ്പെട്ട എല്ലാവരെയും അല്ലാഹു സ്വർഗത്തിൽ ഒരുമിച്ചു കൂട്ടിയിരിക്കുന്നു. എല്ലാവരും അല്ലാഹുവിനോട് തങ്ങളുടെ സന്തപ്ത കുടുംബത്തിന് നല്ല മേൽനോട്ടക്കാരെ ലഭിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ദുഃആ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഇതു പറഞ്ഞ ശേഷം നബി(സ)വും ഉഹൂദിലെ ശുഹദാക്കളുടെ സന്തപ്ത കുടുംബത്തിനുവേണ്ടി നല്ല മേൽനോട്ടക്കാരെ ലഭിക്കേണമേ എന്ന് ദുഃആ ചെയ്യുകയുണ്ടായി.

ഹദ്ദറത് മുസ്ലിഹ് മൗഊദ്(റ) പറയുന്നു: ഇതിൽ നിന്ന് നബി(സ) ഏതു രീതിയിലാണ് മദീനയിൽ എത്തുന്നതിനു മുന്പേ തന്നെ ഉഹൂദിലെ ശുഹദാക്കളുടെ സന്തപ്ത കുടുംബത്തെ സമാശ്വാസിപ്പിച്ചതെന്നും അവരോട് സഹാനുഭൂതി പ്രകടിപ്പിച്ചതെന്നും മനസ്സിലാക്കുന്നുണ്ട്. തനിക്കു തന്നെയും പരിക്കുപറ്റുകയും അടുത്ത ബന്ധുക്കൾ ശഹീദാകുകയും ചെയ്തിട്ടും നബി(സ) ഓരോ ചുവടിലും മദീനക്കാർക്ക് സന്തോഷം പകരുകയായിരുന്നു. നബി(സ) തന്റെ പ്രയാസങ്ങളെ തെല്ലും പരിഗണിച്ചില്ല. നബി(സ) അല്ലാതെ മറ്റൊരു വ്യക്തിക്കും ഇത്ര പ്രയാസത്തിലും ദുഃഖത്തിലും അസ്വസ്ഥതയിലും മറ്റുള്ളവരോട് സഹാനുഭൂതി പ്രകടിപ്പിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല.

ഹദ്ദറത് മുസ്ലിഹ് മൗഊദ് (റ) പറയുന്നു: ഈ യുദ്ധത്തിലും നബി(സ) എങ്ങനെയാണ് ഉന്നതമായ ആത്മദൈര്യവും തന്റെ ഉന്നത സ്വഭാവവും പ്രകടിപ്പിച്ചതെന്നും ആളുകളോട് സഹാനുഭൂതിയും സമാശ്വാസവും നൽകിയതെന്നും നമ്മൾ കണ്ടതാണ്. ഈ യുദ്ധസംഭവങ്ങളിൽനിന്ന് നബി(സ)ന്റെ സ്വഭാവം എത്ര ഉന്നതമായിരുന്നുവെന്നും മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയുന്നുണ്ട്. മാത്രമല്ല ഈ യുദ്ധത്തിൽ സ്വഹാബാക്കളുടെ അനിതര സാധാരണമായ ത്യാഗങ്ങളെ പറ്റിയും അറിയാൻ കഴിയുന്നുണ്ട്.

യുദ്ധം അവസാനിച്ച ശേഷം നബി(സ) മദീനയിലേക്ക് തിരിച്ചു വരുന്ന സമയത്ത് മദീനയിലെ സ്ത്രീകൾ നബി(സ) ശഹീദായെന്ന വാർത്ത കേട്ടു

വളരെ അസ്വസ്ഥരായിരുന്നു. പിന്നെ അവർ നബി(സ) വരുന്നുണ്ടെന്ന് അറിഞ്ഞപ്പോൾ നബി(സ)നെ സ്വീകരിക്കാൻ മദീനക്ക് പുറത്ത് കുറച്ച് അകലം വരെ എത്തി. അതിൽ നബി(സ)ന്റെ ഭാര്യ സഹോദരി ഹദ്റത്ത് ഹംന ബിൻത് ജഹദ് ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇവർ ഹദ്റത്ത് മുസ്അബ് ബിൻ ഉമൈറിന്റെ ഭാര്യയാകുന്നു.

നബി(സ)യുടെ മാതൃലഭൻ ഹംസയും സഹോദരൻ അബ്ദുല്ലാഹ് ബിൻ ജഹദ്ഗും ശഹീദായിരിക്കുന്നു എന്ന് പറഞ്ഞപ്പോൾ ഹംന ഇന്നാ ലില്ലാഹി വ ഇന്നാ ഇലൈ ഹി റാജീഉൗൻ എന്ന് ചൊല്ലിക്കൊണ്ട് പറഞ്ഞു: അല്ലാഹു അവരുടെ പദവികൾ ഉയർത്തുമാറാകട്ടെ, തുടർന്ന് നിങ്ങളുടെ ഭർത്താവും ശഹീദാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്ന് പറഞ്ഞപ്പോൾ ഹംനയുടെ കണ്ണുകളിൽ നിന്ന് കണ്ണീരൊഴുകാൻ തുടങ്ങി. അവർ പറഞ്ഞു: വളരെ സങ്കടകരമായിപ്പോയി. ഇതു കണ്ടപ്പോൾ നബി(സ) പറഞ്ഞു; നോക്കുക, ഒരു സ്ത്രീക്ക് തന്റെ ഭർത്താവുംമായി എത്ര ആഴത്തിലുള്ള ബന്ധമാണ്! ഒരു സ്ത്രീ ഇത്തരം ഘട്ടത്തിൽ തന്റെ അടുത്ത രക്ത ബന്ധുമിത്രാദികളെ വിസ്മരിക്കുന്നു. അതേസമയം തന്നെ സ്നേഹിക്കുന്ന ഭർത്താവിനെ ഓർക്കുന്നു. പിന്നെ നബി(സ) ഹംനയോട് ചോദിച്ചു: നിങ്ങളുടെ ഭർത്താവ് ശഹീദായ വിവരം അറിഞ്ഞപ്പോൾ സങ്കടകരമായിപ്പോയി എന്ന് എന്തുകൊണ്ടാണ് പറഞ്ഞത്? അപ്പോൾ ഹംന പറഞ്ഞു: യാ റസൂലല്ലാഹ്(സ)! എനിക്ക് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുട്ടികളെപ്പറ്റിയാണ് ഓർമ്മ വന്നത്, ഇനി ആരാണ് അവരെ സംരക്ഷിക്കുക എന്ന് ചിന്തിച്ചു പോയി. നബി(സ) പറഞ്ഞു: നിങ്ങൾക്ക് നിങ്ങളുടെ ഭർത്താവിനേക്കാളും നല്ല സംരക്ഷകനെ നൽകട്ടെയെന്ന് ഞാൻ അല്ലാഹുവിനോട് ദു:ആ ചെയ്യുന്നതാണ്. അങ്ങനെ ഈ ദു:ആയുടെ ഫലമായി ഹംനയുടെ വിവാഹം ഹദ്റത്ത് ത്വൽഹയുമായി നടന്നു. അവർക്ക് മുഹമ്മദ് ത്വൽഹ ജനിച്ചു. പക്ഷെ ചരിത്രത്തിൽ പറയുന്നു, ഹദ്റത്ത് ത്വൽഹ ഹംനയുടെ ആദ്യത്തെ മക്കളോട് കാണിച്ചിരുന്ന അത്രയും സ്നേഹവാത്സല്യങ്ങൾ തന്റെ മകൻ മുഹമ്മദിനോട് കാണിച്ചിരുന്നില്ല. മറ്റുള്ളവരുടെ മക്കളെ സ്നേഹത്തോടെ പരിപാലിക്കുന്നതിൽ ഹദ്റത്ത് ത്വൽഹയേക്കാളും മേന്മയുള്ള ആരും തന്നെയില്ല എന്ന് ആളുകൾ പറഞ്ഞിരുന്നു.

തുടർന്ന് ആ മഹാത്മാവ് ഈ സംഭവം ഇങ്ങനെ വിവരിക്കുന്നു: ഒരു സ്ത്രീക്ക് തന്നെ സ്നേഹിക്കുന്ന ഭർത്താവിനോട് എത്ര ആഴത്തിലുള്ള ബന്ധമാണെന്ന് നോക്കുക. ഇതിൽ നബി(സ)ന്റെ വിവക്ഷ, പുരുഷന്മാർ സ്ത്രീകളോട് നല്ല രീതിയിൽ പെരുമാറണമെന്ന പാഠമാണ്. ചെറിയ ചെറിയ കാര്യങ്ങളിൽ അവരെ അടിക്കുകയും മറ്റും ചെയ്യരുത്. സ്ത്രീകൾ തങ്ങളു

ടെ ഉറ്റവരിൽനിന്നും ഉടയവരിൽനിന്നും അകന്ന് ഇവരുടെ അടുത്ത് താമസിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് അവരെ സ്നേഹിക്കണമെന്നും ഓരോരോ കാര്യത്തിനും അവരോട് വഴക്കുകൂടരുത് എന്നതുമാണ് നീതി ആവശ്യപ്പെടുന്നത്. ഇത് എല്ലാകാര്യത്തിലും നൽകപ്പെടുന്ന പാഠമാണ്. ഓരോരുത്തരും ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം കേൾക്കുകയും ചിന്തിക്കുകയുമാണെങ്കിൽ നബി(സ) പറഞ്ഞത് ആ വ്യക്തിയോട് മാത്രമല്ലെന്നും മറിച്ച് പൊതുവിൽ എല്ലാവർക്കുമുള്ള ഉപദേശമാണെന്നും മനസ്സിലാക്കുന്നതാണ്.

ബന്ധുക്കൾ ശഹീദാക്കപ്പെട്ട മദീനയിലെ സ്ത്രീകൾ കരയുകയായിരുന്നു. സ്ത്രീകൾ കരയുന്ന ശബ്ദം കേട്ടപ്പോൾ നബി(സ) മുസ്ലിംകളുടെ പ്രയാസത്തെ കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുകയും തിരുനബിയുടെ കണ്ണുകൾ നിറഞ്ഞൊഴുകുകയും ചെയ്യാൻ തുടങ്ങി. തുടർന്ന് പറഞ്ഞു: നമ്മുടെ മൂലകുടി സഹോദരനും പിതൃവ്യനുമായ ഹംസയും ശഹീദായിട്ടുണ്ട്. പക്ഷെ അദ്ദേഹത്തിനുവേണ്ടി വിലപിക്കാൻ ആരുമില്ലേ? നബി(സ) ചെറിയ ചെറിയ വികാരങ്ങളും ആഗ്രഹങ്ങളും പോലും പൂർത്തിയാകാതെ പോകരുത് എന്ന് അഭിലഷിച്ചിരുന്ന സ്വഹാബാക്കൾക്ക് അത് പൂർത്തിയാക്കാനും പ്രത്യേകം ആവേശമുണ്ടായിരുന്നു. അവർ തങ്ങളുടെ വീടുകളിൽ പോയി സ്ത്രീകളോട് പറഞ്ഞു: നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ ബന്ധുമിത്രാദികൾക്ക് വേണ്ടി വിലപിക്കുന്നത് നിർത്തി നബി(സ)ന്റെ ഭവനത്തിൽ പോയി ഹദ്റത്ത് ഹംസയുടെ പേരിൽ കണ്ണുക്ക് കൊടുക്കുവിൻ. ഇത്രയുമായപ്പോഴേക്കും ക്ഷീണിതനായ നബി(സ) വന്ന് വിശ്രമിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഹദ്റത്ത് ബിലാൽ ഇശാഅ്കു ബാങ്ക് കൊടുത്തു. നബി(സ)നെ ഉണർത്തുകയുണ്ടായി. നബി(സ) ഉറക്കമുണർന്നപ്പോൾ ആ സമയത്തും സ്ത്രീകൾ ഹദ്റത്ത് ഹംസയുടെ പേരിൽ കരഞ്ഞു കൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. നബി(സ) ചോദിച്ചു; ഇതെന്താണ് നടക്കുന്നത്? അവർ പറഞ്ഞു; യാ റസൂലല്ലാഹ്, ഇത് മദീനയിലെ സ്ത്രീകൾ ഹംസയുടെ മരണത്തിൽ കണ്ണുക്ക് കൊടുക്കുകയാണ്. നബി(സ) പറഞ്ഞു: അല്ലാഹു മദീനയിലെ സ്ത്രീകളോട് കരുണ ചെയ്യട്ടെ, അവർ എന്തോട് സഹാനുഭൂതി പ്രകടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. തുടർന്ന് പറഞ്ഞു: അൻസാറുകൾ എന്തോട് വളരെയധികം സ്നേഹമുള്ളവരാണെന്ന് എനിക്ക് നേരത്തെ തന്നെ അറിയാം. അതോടൊപ്പം പറഞ്ഞു; ഇങ്ങനെ കണ്ണുക്ക് കൊടുക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ പക്കൽ അനിഷ്ടകരമാകുന്നു. നബി(സ) ആ സ്ത്രീകളെ അവരെ വിലക്കുകയും ചെയ്തു അതേസമയം അവരോട്

നന്ദി പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇത്രയും സങ്കീർണ്ണമായ ഘട്ടത്തിലും നബി(സ) സ്വീകരിച്ച ഈ നിലപാട് നമുക്ക് വളരെ ഉന്നതരീതിയായി കാണപ്പെടുന്നു.

നബി(സ) വീട്ടിലെത്തി തന്റെ മകൾ ഫാതിമക്ക് തന്റെ വാൾ കൊടുത്തുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു: എന്റെ പ്രിയ മകളേ, ഈ വാളിലുള്ള രക്തം കഴുകി വൃത്തിയാക്കൂ. അല്ലാഹുവാണെന്ന്, ഇന്ന് ഈ വാൾ അതിന്റെ കടമ യഥാവിധി നിറവേറ്റിയിരിക്കുന്നു. പിന്നെ ഹദ്റത്ത് അലിയും തന്റെ വാൾ ഹദ്റത്ത് ഫാതിമക്ക് കൊടുത്തുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു: ഇതിൽ പറ്റിപ്പിടിച്ചിരിക്കുന്ന രക്തം കഴുകി വൃത്തിയാക്കൂ, തുടർന്ന് നബി(സ) മറ്റു ചില സ്വഹാബാക്കളുടെ പേരെടുത്ത് പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അവരും നല്ലപോലെ ധീരത പ്രകടിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി എന്ന് പറഞ്ഞു. ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഹദ്റത്ത് മുസ്ലിം മൗഊദ്(റ) പറയുന്നു: തന്റെ ജാമാതാവ് മറ്റ് സ്വഹാബാക്കൾക്ക് അസ്വസ്ഥതയുണ്ടാക്കുന്ന എന്തെങ്കിലും പറയുന്നത് നബി(സ)ന് സഹിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല.

ഉഹൂദ് യുദ്ധസംഭവങ്ങൾ ഇവിടെ അവസാനിക്കുകയാണ്. അടുത്തത് ഹറാജൽ അസദ് എന്ന യുദ്ധമാണ്. അത് ഹിജ്റ മൂന്നാം വർഷം ശവ്വാൽ മാസത്തിലാണ് ഉണ്ടായത്. ഈ യുദ്ധം വാസ്തവത്തിൽ ഉഹൂദ് യുദ്ധത്തിന്റെ തന്നെ ഭാഗവും അനുബന്ധവും ആയിരുന്നു. ഹറാജൽ അസദ് യുദ്ധത്തിന്റെ ഫലങ്ങളുടെ വെളിച്ചത്തിൽ ഉഹൂദ് യുദ്ധം യഥാർഥത്തിൽ മുസ്ലിംകളുടെ തന്നെ വിജയമായി വിലയിരുത്തപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. ഏതായാലും ഈ വിവരണം ഇൻശാ അല്ലാഹ് തുടർന്നും ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്.

ഞാൻ പൊതുവിൽ ദുഃആക്ക് വേണ്ടി ആഹ്വാനം ചെയ്യാറുള്ളതാണ് അടുത്ത കാര്യം. ദുഃആകൾ തുടർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുക. വിചാരിച്ചതും ആശങ്ക ഉണ്ടായിരുന്നതുംപോലെ ഇറാനെ ഇസ്റായീൽ നേരിട്ടും ആക്രമിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്ന് എല്ലാവർക്കും അറിയാം. ഇനി അവസ്ഥകൾ കുറേക്കൂടി മോശമാകുന്നതാണ്. ആഗോള യുദ്ധത്തിന് കൂടുതൽ പ്രേരിപ്പിക്കുന്ന ഈ ഭൗതിക നേതാക്കന്മാർക്ക് അല്ലാഹു വിവേകം നൽകുമാറാകട്ടെ. മുസ്ലിം ഉമ്മത്തിനും ഒന്നായി നിന്നുകൊണ്ട് തങ്ങളുടെ എതിരാളിയെ നേരിടാൻ കഴിയുന്നതിനും യുക്തിയെ അവലംബിക്കാനും അല്ലാഹു വിവേകവും ബുദ്ധിയും നൽകുമാറാകട്ടെ.

തുടർന്ന് ഹുസൂർ മുബല്ലിഗ് ആയിരുന്ന മൗലാ നാഗുലാം അഹ്മദ് സാഹിബ് നസീം യു.എസ്.എ., അമേരിക്കയിലെ മുൻ അമീർ ഡോ. ഇഹ്സാനുല്ലാഹ് സഫർ സാഹിബ് എന്നീ മർഹുമീങ്ങളെ അനുസ്മരിക്കുകയും അവരുടെ ജനാസ ഗാഇബ് നമസ്കരിക്കുന്നതാണെന്നു വിളംബരപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു.

الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنُؤْمِنُ بِهِ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ - وَنَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَنَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ - عِبَادَ اللَّهِ رَحِمَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ أذْكُرُوا اللَّهَ يَذْكُرْكُمْ وَادْعُوهُ يُسْتَجِبْ لَكُمْ وَلَدِكُمْ اللَّهُ أَكْبَرُ -

Friday Sermon delivered by **Hadrat Khalifatul Masih Al-khamis** (atba)
 at Mubarak Mosque, Islamabad, UK – on 19-04-2024
 Malayalam Translation: **Moulavi H.Shamsudheen** For Malayalam Desk, Qadian.
 Published By Nazarath Nashr-O-Isha'ath, Sadr Anjuman Ahmadiyya - Qadian, 143516